

Vlaams
Parlement

stuk **1204** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 24 juni 2011 (2010-2011)

Gedachtewisseling

over het document
'Evaluatie 2010 en begrotingstrajecten
voor het Stabiliteitsprogramma 2011-2015
(maart 2011)' van de Hoge Raad van Financiën,
afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door mevrouw Griet Smaers

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy.

Vaste leden:

de heer Ward Kennes, mevrouw Griet Smaers, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
de heren Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;
de heren Sven Gatz, Dirk Van Mechelen;
de heren Ludo Sannen, Bart Van Malderen;
de heren Jan Peumans, Kris Van Dijck;
de heer Lode Vereeck;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Dirk de Kort, Jan Durnez, Johan Sauwens;
de heer Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de heren Marino Keulen, Sas van Rouveroi;
de heren John Crombez, Bart Martens;
de heren Marc Hendrickx, Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Bart Caron.

INHOUD

I. Toelichting door de heren Luc Buffel en Reginald Savage	4
1. Algemene inleiding door de heer Luc Buffel.....	4
2. Methodiek – Verdeling tussen de entiteiten – Toelichting door de heer Reginald Savage	6
II. Bespreking – Vragen en opmerkingen van de commissieleden.....	9
Gebruikte afkortingen	16
Bijlage.....	17

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting organiseerde op dinsdag 26 april 2011 een gedachtewisseling over het document ‘Evaluatie 2010 en begrotings-trajecten voor het Stabiliteitsprogramma 2011-2015 (maart 2011)’ van de Hoge Raad van Financiën, afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid, met de heren Luc Buffel en Reginald Savage, adviseurs-generaal van Financiën, Studie- en Documentatiedienst van de Federale Overheidsdienst Financiën.

I. TOELICHTING DOOR DE HEREN LUC BUFFEL EN REGINALD SAVAGE

1. Algemene inleiding door de heer Luc Buffel

De heer *Luc Buffel*, adviseur-generaal van Financiën, Studie- en Documentatiedienst van de Federale Overheidsdienst Financiën, stelt dat de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid elk jaar in de periode van februari/maart een evaluatie brengt van de uitvoering van het Stabiliteitsprogramma. Het eerste grote gedeelte van het rapport, het retrospectieve gedeelte, beantwoordt daaraan. Het tweede gedeelte is prospectief van aard.

Vanaf januari van dit jaar is het Europees semester in voege, dat een soort van zesmaandelijkse toezichtscyclus inzake het budgettaire en economisch beleid op Europees niveau is. In het kader van het Europees semester dienen de regeringen van de EU-lidstaten vanaf nu elk jaar ten laatste eind april een stabiliteitsprogramma (of convergentieprogramma voor de EU-lidstaten die niet tot de eurozone behoren) in te dienen, wat niet gelijk is aan een meerjarenbegroting, met een traject van budgettaire verbintenissen en een nationaal hervormingsprogramma, wat de sociaal-economische plannen weergeeft om de doelstellingen van Europa 2020 te bereiken.

Aangezien er nu op federaal vlak een regering is van lopende zaken, heeft de Federale Regering zich gebaseerd op het advies van de HRF, om haar stabiliteitsprogramma op te stellen en ook voor de opmaak van de federale begroting voor het begrotingsjaar 2011.

De afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid is voor de opmaak van haar advies uitgegaan van de ramingen in het jaarverslag 2010 van de Nationale Bank van België (NBB), van de economische begroting die het Federaal Planbureau in januari 2011 heeft gepubliceerd alsook van de jongste economische vooruitzichten van het Federaal Planbureau voor de periode 2012-2015. De economische begroting is geen begroting in de zin van een traditionele begroting, maar geeft wel macro-economische vooruitzichten weer.

Tabel 1 – genormeerd begrotingstraject voor de gezamenlijke overheid

Tabel 1 op pag. 18 geeft het genormeerd begrotingstraject voor de gezamenlijke overheid weer. Het genormeerde duidt er op dat het begrotingstraject normatief is, wat dus wijst op het feit dat dat verbintenissen zijn, doelstellingen, engagementen, streefcijfers.

De eerste regel van tabel 1 herneemt het vorige stabiliteitsprogramma van januari 2010. Er zijn twee sleuteljaren: 2012 en 2015.

2012 is een sleuteljaar: min 3 is het maximum door Europa toegestane tekort. Tegen België, zoals tegenover vele andere eurolanden, loopt er nog altijd een procedure bij buitensporige tekorten. Een tekort dat hoger is dan 3 percent van het bbp, is een buitensporig tekort. Het is de bedoeling om in 2015 een globaal evenwicht te bereiken. Globaal betekent dat het de gezamenlijke overheid betreft.

De tweede regel van de tabel 1 is het begrotingstraject van de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid van maart 2011. Voor 2010 was de raming van het voorde-ringensaldo al iets minder dan -4,8 percent, namelijk -4,6 percent. Gelet op de in 2010

verwezenlijkte onverwachte cyclische budgettaire winst geraamd op 0,4 percent van het bbp, dus een onverwachte winst bij de begroting dankzij de betere economische conjunctuur, en gelet op de hogere verwachte economische groei voor 2011 dan een jaar geleden werd vooropgesteld, werd het streefcijfer voor 2011 ook met 0,4 percent bbp naar beneden gebracht van -4,1 naar -3,7 percent.

In feite heeft men dus de kleine verbetering van 2010 doorgetrokken en overgedragen naar de ganse periode tot einde 2015, met dien verstande echter dat er een zwaardere inspanning is genomen voor 2011 dan voor 2012 en daarna, omdat de economische conjunctuurverwachtingen voor 2011 gunstiger en zekerder zijn dan voor 2012 (en daarna). Het is om die reden opportuun dat in het huidige jaar een sterkere inspanning zou worden geleverd. Voor 2011 wordt dus het streefcijfer verlaagd met 0,4 percent van het bbp, voor de andere jaren telkens met 0,2 percent van het bbp. In feite verloopt het normatieve begrotingstraject bijna symmetrisch parallel met het begrotingstraject van het Stabiliteitsprogramma van januari 2010. In 2015 komt men dan echter wel uit op een heel klein overschot van 0,2 percent van het bbp; in feite komt dat min of meer overeen met een structureel evenwicht, dus zonder rekening te houden met eenmalige maatregelen en conjunctuurgezuiverd.

De derde lijn van de tabel 1 geeft het Stabiliteitsprogramma van de Federale Regering weer, dat gebaseerd is op het normatief begrotingstraject van de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid.

De eerste twee cijfers zijn de reeds gekende resultaten van het vorderingensaldo, die het Instituut voor Nationale Rekeningen op 31 maart 2011 heeft bekend gemaakt, namelijk -5,9% van het bbp in 2009 en -4,1% van het bbp (voorlopig cijfer) in 2010. Er is dus vooral een grote verbetering, aangezien er slechts een tekort was van -4,1 percent in plaats van -4,6 percent, waarvan de HRF nog uitging. Een deel daarvan is onder andere te wijten aan een verbetering van het saldo van de lokale overheden, en natuurlijk ook omdat de bbp-groei in 2010 erg verbeterd is tegenover 2009 (van -2,7 percent naar +2,1 percent).

Voor 2011 heeft de Federale Regering gekozen voor een streefcijfer inzake het vorderingensaldo van -3,6 percent, wat zelfs nog iets lager is dan het streefcijfer van de afdeling Financieringsbehoeften van de Overheid die -3,7 percent vooropstelde. Die twee streefcijfers zijn in feite bedoeld om de rentesneeuwbal te stoppen. Vanaf een vorderingensaldo van die hoogte zou de endogene stijging van de schuld automatisch stoppen. Met endogene variatie van de schuld wordt bedoeld de variatie van de schuld die voortkomt uit de wisselwerking van het primair saldo, de economische groei en de impliciete rente op de overheidsschuld. De overheidsschuld kan ook dalen door exogene factoren, zoals bijvoorbeeld privatiseringsontvangsten. Tevens ziet men dus dat de overige cijfers van het stabiliteitsprogramma overeen komen met het traject van de afdeling.

Op de vierde regel van tabel 1 worden die cijfers hernomen als de (voorlopige) realisaties van het vorderingensaldo of als het streefcijfer vermeld in de federale staatsbegroting 2011. Einde september zijn de definitieve cijfers voor 2010 er.

Tabel 2 – nieuw normatief traject tot 2015 op het vlak van NFB

Als men kijkt naar het nieuw normatief traject tot 2015 op het vlak van NFB in de tabel 2, is er een divergerende asymmetrische evolutie tussen Entiteit I en Entiteit II, vooral naar einde 2015 toe. Dat is niet het resultaat van een divergerend beleid, maar is het gevolg van het feit dat de federale overheid 90 percent van de vergrijzingslasten draagt en veruit het allergrootste gedeelte van de rentelasten op de overheidsschuld, en zeker op de historische overheidsschuld. Om die reden pleit de HRF zonder in concreto over maatregelen te spreken of zonder concrete suggesties te doen, toch voor een diepgaande hervorming van de huidige financieringsstromen en het institutionele kader. Die verwoording is uitdrukke-

lijk zeer vaag en algemeen gehouden. Het komt er op aan dat alle beleidsniveaus wat meer moeten geresponsabiliseerd worden, maar tegelijkertijd moet daaraan gekoppeld zijn dat de budgettaire houdbaarheid van de federale overheid moet versterkt worden. De federale overheid draagt immers het overgrote gedeelte van de last van de schuld en draait in het huidige institutionele kader ook op voor het grootste gedeelte van de vergrijzingskosten, de meerkosten aan sociale uitkeringen te wijten aan de demografische veroudering. Ook moet er een houdbare convergentie zijn tussen alle deelgebieden om het geheel nog te laten functioneren.

2. Methodiek – Verdeling tussen de entiteiten – Toelichting door de heer Reginald Savage

De heer *Reginald Savage*, adviseur-generaal van Financiën, Studie- en Documentatiedienst van de Federale Overheidsdienst Financiën, gaat verder in op de concrete verdeling, op basis van 65 – 35 percent, de respectieve aandelen in de totaliteit van de primaire uitgaven.

De heer Savage stelt dat er een divergerend traject is van de twee entiteiten. Hij gaat verder in op de methodologie die de HRF hanteert om de globale inspanning te bepalen. De cijfers in de tabellen vloeien voort uit een methodologie die eerst ook op de globale gegevens toegepast wordt, om aan te duiden welke inspanningen nodig zijn om een aantal doelstellingen te bereiken.

In de eerste tabel ziet men dat het eerste objectief is om het tekort in 2012 beneden de 3 percent terug te brengen, op -2,8 percent en verder zelfs naar een klein overschot in 2015 van 0,2 percent, wat overeenkomt met een structureel evenwicht. Men heeft dus een normatief traject voor de gezamenlijke overheid.

Die evolutie naar een begrotingsoverschot gaat niet spontaan gebeuren, er zullen inspanningen nodig zijn. Men moet proberen te berekenen welke die inspanningen zullen zijn om tot een structureel evenwicht in 2015 te komen. Het eerste element in de gebruikte methodologie is dat men een traject bij ongewijzigd beleid moet bepalen, namelijk wat gebeurt er als men geen nieuwe maatregelen gaat nemen, rekening houdend met conjunctuur en evoluties in rentevoet en groei.

De eerste projectie is dus bij ongewijzigd beleid voor de globale overheid. Daarna doet men ook een zelfde oefening voor de twee entiteiten.

Een belangrijk element in de discussie is natuurlijk hoe men dat ongewijzigd beleid zal moeten definiëren. Dat is immers geen gemakkelijke oefening, want er is al een aantal maatregelen genomen door de verschillende entiteiten, die zitten in de pijplijn, en zeker tegen 2014. Daarnaast kent de sociale zekerheid ook een eigen evolutiekader van een aantal bevoegdheden en zijn er inzake een aantal primaire uitgaven al besluiten genomen, zoals bijvoorbeeld inzake pensioenen. Men moet wel nog beslissen over de evolutie van de norm van de gezondheidsuitgaven. Men werkt daarbij aan de hand van een aantal hypothesen. Het traject bij ongewijzigd beleid is al enkele jaren lang gebaseerd op projecties van het Federaal Planbureau. Elk jaar stelt het Federaal Planbureau dergelijke vooruitzichten op bij ongewijzigd beleid.

Entiteit I is de federale overheid, inclusief sociale zekerheid, op geconsolideerde basis. Entiteit II zijn de lokale en de regionale overheden (gewesten en gemeenschappen en de drie gemeenschapscommissies).

Het eerste vertrekpunt voor de opstelling van het begrotingstraject van de HRF, het basis-scenario dus, is het scenario bij ongewijzigd beleid.

Bij het basisscenario (zie eerste grafiek pag. 19) wordt uitgegaan van de volgende hypothesen. Er is een macrocontext, met een veronderstelde redelijk regelmatige groei van iets

meer dan 2 percent in dit scenario. Het is een relatief gunstig scenario, want men weet niet wat er de vijf opeenvolgende jaren te gebeuren staat. De groei is een gezonde groei. Dat is de eerste hypothese en die is gebaseerd op prognoses van de OESO en de Europese Commissie en waarop het Federaal Planbureau zich gebaseerd heeft.

Men gaat uit van de hypothese dat de rentevoeten in de loop van de jaren naar boven gaan omdat men van een zeer laag niveau vertrekt. Ondertussen heeft de Europese Centrale Bank ook haar kortetermijntarieven verhoogd.

Een tweede belangrijk kader zijn de budgettaire hypothesen over de evolutie bij ongewijzigd beleid van de ontvangsten en van de primaire uitgaven. Qua ontvangsten is dat niet moeilijk te maken. Men kent ongeveer het macro-economisch kader bij ongewijzigde fiscale wetgeving. Men heeft de veronderstelling dat de ontvangstenratio dan ongeveer stabiel blijft in de vijf volgende jaren. Meer precies voorziet het traject in een verhoging van de ontvangstenratio met slechts 0,2 percent van het bbp.

De tweede hypothese heeft betrekking op de primaire uitgaven, waarbij men een onderscheid maakt tussen de vergrijzingsuitgaven en de niet-vergrijzingsuitgaven.

Men heeft wat de vergrijzingsuitgaven betreft, nu al meer dan tien jaar de voorspellingen van de Studiecommissie voor de Vergrijzing over de evolutie van de vergrijzingskosten bij ongewijzigd beleid; daarop baseert men zich voor die categorie van de primaire uitgaven, die ongeveer iets meer dan de helft van de totale primaire uitgaven uitmaken. Het tweede element is welke hypothese men neemt ten aanzien van de niet-vergrijzingsuitgaven. Daar maakt men een onderscheid tussen de hypothese bij Entiteit I en Entiteit II.

In de oefening die is gemaakt in de voorgelegde grafieken die gebaseerd zijn op ramingen van het Federaal Planbureau, gaat de HRF uit van de hypothese dat de trendgroei van de primaire uitgaven buiten vergrijzing ongeveer dezelfde is bij de beide entiteiten. Men gaat dus in feite uit van de hypothese dat bij Entiteit II globaal gezien de primaire uitgaven in reële termen met ongeveer 1 procent zullen groeien in de plaats van meer dan 2,5 percent gedurende de laatste decennia. Men heeft dus een belangrijk verschil. Men baseert zich dus op de hypothese dat er al een sanering of versobering komt op het niveau van Entiteit II gedurende de vijf volgende jaren. Men veronderstelt dat dit ook gebeurt bij Entiteit I, dus voornamelijk de federale overheid. Verder gaat men er vanuit dat een aantal kosten, zoals lonen, veel minder sterk zal stijgen dan in het verleden. In het verleden stegen die erg sterk. Dat zijn geen socialezekerheidsuitkeringen, maar wel uitgaven van de federale overheid.

Men hanteert dus de hypothese dat de groei van dergelijke uitgaven veel kleiner zal zijn in de toekomst dan in het verleden. In dit scenario veronderstelt men dus al een besparingspolitiek, zowel in Entiteit I als in Entiteit II voor de niet-vergrijzingsuitgaven.

In de cijfers ziet men dan dat bijvoorbeeld het aandeel van de primaire uitgaven in het bbp tussen 2010 en 2015 met bijna 0,8 percent zou dalen. Die daling zou een belangrijk deel van de stijging van de vergrijzingsuitgaven compenseren. Deze elementen zitten allemaal vervat in het basisscenario. Nochtans blijft in dit basisscenario het deficit ongeveer stabiel en treedt er dus geen spontane verbetering op van de overheidsfinanciën binnen de vijf volgende jaren, omdat men een verzwaring zal hebben van de rente bij ongewijzigd beleid: met een deficit van rond de 4,5 percent, blijft de schuldratio stijgen en gaat eveneens de impliciete of gemiddelde rentevoet stijgen. Die twee elementen samen gaan een verhoging van interestlasten met ongeveer 0,5 percent veroorzaken, waarvan het grootste deel, 0,4 percent, bij Entiteit I zal zitten: dat is een element van spontane verslechtering in het basisscenario.

De vergrijzingsuitgaven slokken het grootste gedeelte van de conjuncturele boni op tegen 2015 voor die entiteit. Men verwacht een conjuncturele bonus omdat de groei hoger zal liggen dan de trendgroei, een groei van 2,2 percent in reële termen, tegenover een trendgroei van geschat 1,8 percent, dus jaarlijks een groei van bijna 0,4 percent meer dan de trendgroei. Dat helpt normaliter om de conjuncturele 'output gap' te verkleinen. Aan de andere kant heeft men de verzwaring van de vergrijzingsuitgaven die dat zullen opsouperen.

Dat verklaart waarom men geen spontane verbetering van het globale saldo zal hebben. Als men met een saldo van -4,5 percent van het bbp op het einde van de periode zit, zal men om een evenwicht of een klein overschot te kunnen bereiken, zeer zware inspanningen van dus meer dan 4,5 percent moeten doen, bovenop de hypothese van de 'spontane inspanning' bij de primaire niet-vergrijzingsgebonden uitgaven, wat het dus zeer zwaar zal maken. Men gaat niet zo spontaan aan het evenwicht geraken. Men zal maatregelen moeten nemen bovenop wat al beslist is op de verschillende overheidsniveaus.

Op die basis komt de discussie over de verdeling van de inspanningen. Moet Entiteit I 100 percent van de inspanningen op zich nemen, moet Entiteit II een deel van de inspanningen op zich nemen en welke proportie dan? Daarna, als men gekomen is tot een bepaalde verdeling van de inspanningen als hypothese of als ankerpunt voor de discussie, wat zijn dan de normatieve trajecten die daaruit voortvloeien?

Men heeft de oefening gemaakt voor de twee entiteiten. Op de grafiek van pagina 81 van het rapport van de HRF heeft men de evolutie van de twee entiteiten bij ongewijzigd beleid genomen. Het valt op dat men een spontane verslechtering bij Entiteit I ziet voornamelijk door het effect van de rentelasten en van de vergrijzingsuitgaven, die meer dan de verbetering van de niet-primaire uitgaven compenseren. Er is daar een verslechtering van -0,8 percent van het bbp tussen 2011 en 2015. Daarentegen heeft men bij Entiteit II een spontane verbetering van 0,4 percent, omdat men onder andere in 2011 een belangrijke verbetering heeft van de ontvangsten die voortvloeien uit de actuele Financieringswet in 2011, die structureel is ten belope van 0,4 percent. Men kan dat al vaststellen als men de financieringsstromen ziet aan de hand van de Bijzondere Financieringswet bij de verschillende entiteiten (en dat wegens een aantal technische redenen). Een van de elementen is de structurele verbetering van de ontvangsten, wat gedeeltelijk ook een inhaalbeweging is ten opzichte van wat de deelgebieden te weinig ontvangen hebben in 2010. Er is ook een effect van vertraagde inflatieaanpassingen. Bij Entiteit II, waar er weinig vergrijzingsuitgaven zijn, en de niet-vergrijzingsuitgaven maar met 1 percent reël groeien, wil dat zeggen dat ook de totale primaire uitgaven in percentage van het bbp gaan dalen.

Die twee structurele elementen drukken dus 'spontaan' het budgettair saldo naar beneden bij Entiteit II.

Bovendien bereikt men in 2012 het hoogtepunt van de electorale cyclus van de investeringen bij de lokale overheden; in 2015 bereikt men het dieptepunt van die cyclus. Dat heeft ook invloed op de spontane verlaging (verbetering) van de saldi bij Entiteit II.

Men vertrekt dus in het spontaan scenario van twee uiteenlopende saldiscenario's qua tekorten in de twee entiteiten. Vanaf dan moet men uitgaan van een hypothese voor de verdeling van de te leveren inspanningen. De verdeelsleutel die al twee jaren geleden door de HRF als ankerscenario is naar voor gebracht, is 65 percent voor Entiteit I en 35 percent voor Entiteit II. Dit is een objectieve sleutel, gebaseerd op de verdeling van de globale primaire uitgaven tussen de twee entiteiten.

Als men die verdeelsleutel neemt en vertrekt van het idee dat men een globale inspanning moet doen van 4,5 percent op het primaire saldo, en als men dat verdeelt, betekent dit

voor Entiteit II een inspanning van ongeveer 1,6 percent van het bbp en voor entiteit I een inspanning van iets minder dan 3 percent van het bbp.

Men vertrekt dus van een endogeen of spontaan scenario bij ongewijzigd institutioneel en budgettair beleid. Als men de verdeelsleutel dan toepast op de inspanningen die gedaan moeten worden, dan kan men bepalen wat normatief is (in het kader van actuele cijfers).

Dat veronderstelt een ongewijzigd institutioneel en budgettair kader. Het normatief traject is een normatief traject enkel in het kader van de actuele situatie, waarvan men weet dat het niet tot 2015 zal lopen. De spreker wijst erop dat men er van overtuigd is dat het systeem niet houdbaar is als er niets verandert. Dat staat uitdrukkelijk in het rapport. Dat is de logische conclusie van deze methodologie als er geen sanering komt.

De afdeling stelt dat het bestaande normatieve traject moeilijk houdbaar is. Het is onhoudbaar dat bepaalde deelgebieden surplussen opbouwen en schuld verder afbouwen en dat andere het omgekeerde doen. Momenteel is er dus een contradictie tussen het feit dat men een evenwichtige verdeling van de inspanningen zou moeten doen en dat men globaal aan een evenwicht zou moeten komen en dat tegelijkertijd in feite idealiter iedereen een evenwicht zou moeten bereiken. Op lange termijn is het niet houdbaar dat de een altijd surplussen heeft en de andere deficits.

Het normatief traject is een traject in een bepaalde contextuele hypothese waarvan men denkt dat die zich binnen een aantal jaren niet meer zal voordoen.

Als men vertrekt van het spontane scenario en als men de oefening doet van de verdeling 65 – 35, dan komt men tot de gegevens in tabel 2 (zie pag. 18) met de uiteenlopende normatieve scenario's: een deficit van 1 percent voor Entiteit I en een surplus van 1,2 percent voor Entiteit II. Dat is de laatste stap van de gevolgde methodologie.

II. BESPREKING – VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

De heer *Kris Van Dijck* merkt op dat het rapport van de HRF opgesteld is op basis van prognoses en ramingen. Het commissielid vraagt zich wel af in hoeverre deze prognoses, waarbij er uitgegaan wordt van een jaarlijkse economische groei van om en bij de twee percent, realistisch zijn, waarbij hij trouwens hoopt dat die geraamde economische groei juist is. Als men er echter de cijfers van de voorbije tien jaren op naslaat, waar de gemiddelde groei 1,8 percent was, met abstractie van het crisisjaar 2009 (1,3 percent), vraagt hij zich af of de vooropgestelde groeicijfers niet wat te hoog zijn; is dit niet wat te optimistisch?

De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat er in verband met de primaire uitgaven een onderscheid wordt gemaakt tussen de vergrijzingskosten en de niet-vergrijzingskosten, en dat dat ook per entiteit wordt bekeken, dus enerzijds de gemeenschappen en gewesten en anderzijds de federale overheid. Op basis waarvan wordt dat onderscheid gemaakt? Hij haalt als voorbeeld de welzijnsbudgetten in Vlaanderen aan, die belangrijk zijn: is daar ook rekening mee gehouden en in welke mate? Welke takken van de sociale zekerheid zijn er verder in begrepen? Zijn dat ziekteverzekering, pensioenen?

De HRF berekent de primaire uitgaven met als vertrekpunt ongewijzigd beleid. Dat geeft een bepaald groeiritme. Daar bovenop moeten volgens de HRF nog een aantal bijkomende inspanningen geleverd worden bij de primaire uitgaven. Wat is daarvan de basis? Voor Entiteit I heeft men de rentelasten van 0,4 percent en de vergrijzingskosten die berekend werden door de Studiecommissie voor de Vergrijzing. Wat is op dit ogenblik de groei van de primaire uitgaven, bijvoorbeeld in de begroting 2010? Van welk ongewijzigd beleid gaat men uit voor de volgende jaren: natuurlijk met vergrijzingskosten? Er zijn al hypo-

theses in opgenomen die maken dat de primaire uitgaven op andere vlakken aanleiding moeten geven tot saneringsinspanningen en besparingen. Het is hem niet duidelijk wat het groeiritme van de uitgaven is. In Vlaanderen stijgen die primaire uitgaven heel sterk als men kijkt naar de Vlaamse begroting, wat minder het geval is bij de federale overheid. Wat is daar de onderliggende discussie?

De heer *Koen Van den Heuvel* merkt op dat ongewijzigd beleid veronderstelt dat de huidige Federale Regering in lopende zaken nog enige tijd doorgaat en blijft 'overzomeren'.

Entiteit II zijn de gewesten, gemeenschappen en de lokale overheden. Is er een opsplitsing gemaakt tussen de gewesten en gemeenschappen tegenover de lokale overheden? Als er een opsplitsing zou zijn gemaakt, wat zijn dan de details daarvan? Er is ook veel te doen geweest over het gebrek aan juiste statistieken over de resultaten van de lokale besturen. Hoe evalueert de HRF dat? Hoe kan daar op korte termijn aan geredigeerd worden?

De heer *Bart Van Malderen* stelt, met betrekking tot de gehanteerde hypothesen, dat er terecht gewezen wordt op de kosten voor de vergrijzing. Hij herinnert zich de prognoses van de bevolkingsevolutie in Vlaanderen, waarbij men de paradoxale situatie krijgt van enerzijds vergrijzing maar anderzijds ook een verjonging, zeker in de stedelijke gebieden, die gevolgen zal hebben op het budget en met name op Entiteit II, zoals met betrekking tot gegarandeerde toegang tot onderwijs. Bij Entiteit I hebben de kosten betrekking op de vergrijzing en de sociale zekerheid, de kosten inzake verjonging liggen eerder bij Entiteit II. Die verjongingsgolf is ongelijk verdeeld tussen Vlaanderen, Brussel en Wallonië. De vergrijzing weegt in Vlaanderen door vanaf 2015-2020, en een aantal jaren later in Brussel en in Wallonië. Is daarmee rekening gehouden in de berekeningen?

Mevrouw *Griet Smaers* merkt op dat in het voorgelegde rapport, op pagina 107, nog wordt verwezen naar een aanvullend advies over de verdeling tussen de deelgebieden van de aanbevolen saneringsinspanningen zoals vermeld in hoofdstuk 2 voor de periode tot 2015. Wanneer wordt dit aanvullend advies verwacht? Gaat dit in het bijzonder ingaan op de door de deelgebieden te leveren inspanningen?

De heer *Reginald Savage* erkent dat de groeiprognozes inderdaad nogal aan de hoge kant zijn. Om die reden zijn er in het advies dan ook drie bijkomende scenario's, die allemaal met een verslechtering rekening houden. Er is een scenario met een lagere economische groei. Het ene scenario gaat uit van een verminderde groei van het bbp, waar men van de hypothese vertrekt dat de groei gedurende vier jaar elk jaar 0,5 percent lager is; dat is dus een groeiverschil van 2 percent over vier jaar. Dat heeft vanzelfsprekend een negatieve impact op het spontane deficit en op de versnelling van het sneeuwbaaleffect.

Daarnaast kan men ook uitgaan van andere groeitempi van de niet-vergrijzinggebonden uitgaven: de tien laatste jaren was er een groei van meer dan 2,5 percent in reële termen (of gecorrigeerd voor de investeringscyclus van de lokale overheden en exclusief loonkosten-subsidies 2,4%), van de primaire uitgaven globaal gezien maar ook voor Entiteit II alleen. Ten slotte is er ook nog een derde scenario dat een combinatie is van de twee vermelde scenario's en dat uiteraard het slechtste resultaat geeft.

In het basisscenario veronderstelt men dat die groei veel lager zal zijn en globaal genomen maar ongeveer 1 percent gaat bedragen. Dat is niet arbitrair genomen. Het feit bijvoorbeeld dat men in Vlaanderen de jobkorting heeft afgeschaft, komt in de nationale rekeningen als een vermindering van de uitgaven. In de nationale rekeningen zijn er technische verschillen in de manier waarop men een aantal elementen beschouwt tegenover de manier waarop ze in budgettaire termen worden beschouwd. Landverkopen worden in de nationale rekeningen beschouwd als negatieve investeringen en niet als ontvangsten.

Qua economische groei zit men dus effectief relatief aan de hoge kant. Maar het zijn cijfers die als dusdanig ondertussen ook nog als langetermijnperspectief gehanteerd worden door de Europese Commissie en de OESO.

Men had een minder optimistisch economisch groeiscenario in het basisscenario kunnen nemen, en een optimistische groei als alternatief scenario.

De spreker wijst op de asymmetrie tussen de Entiteiten I en II. Wat Entiteit II betreft op het vlak van de primaire uitgaven, weet men nu in grote lijnen ongeveer wat er in de pijplijn zit, wegens de meerjarige budgettaire planning. Daarnaast moet men rekening houden met de evolutie van de lokale overheden, waar de groei van de primaire uitgaven relatief hoog is geweest in het verleden maar waar men in de laatste cijfers de investeringen van de lokale overheden naar beneden heeft herzien, niet met een klein bedrag maar met ongeveer 500 miljoen euro, wat bijna 0,2 percent van het bbp is.

De hypothese is dat de groei van de primaire uitgaven, vooral van de niet-vergrijzingskosten, in Entiteit II lager zullen uitvallen. Daarnaast is er de verwachting dat de lokale overheden toch vertrekken met een tekort in plaats van een evenwicht of een surplus, dat de druk om de primaire uitgaven toch in bedwang te houden, groter zal zijn. Ze zullen een inspanning moeten doen om al gewoon hun deficit niet te laten ontploffen.

De vooruitzichten van het Federaal Planbureau gaan uit van een uitdovend beleid, geen nieuwe initiatieven: men weet wat er in de pijplijn zit voor 2011 en 2012. Men gaat uit van de veronderstelling dat de doeleinden van de twee entiteiten gehaald zullen worden.

Als Vlaanderen beslist om tot 2015 in evenwicht te blijven, dan betekent dit dat Vlaanderen marges heeft om de primaire uitgaven wat meer te doen stijgen ofwel tot belastingverlagingen over te gaan. Er blijft natuurlijk een zekere marge van onzekerheid over de cijfers en wat er staat te gebeuren. Langs Franstalige kant hebben gemeenschap en gewest ook een aantal doelstellingen geformuleerd om tegen 2014 tot een evenwicht te komen.

De heer *Eric Van Rompuy* stelt met betrekking tot de gegevens van tabel 2, entiteit II, van -0,4 in 2012 tot 1,2 in 2015, dat het dus alle lokale overheden en de deelstaten samen betreft. Vlaanderen wil een evenwicht in 2011 bereiken, maar stelt dat het daar bovenop niets meer moet doen. Als het evenwicht behouden wordt, is dat al een substantiële bijdrage tot het bereiken van een evenwicht of van een overschot voor de globale overheid. Die stelling wordt in Vlaanderen verdedigd. Maar men gaat er in tabel 2 eigenlijk van uit dat de Vlaamse begroting toch meer moet doen dan het evenwicht, terwijl men langs Vlaamse kant zegt dat bijkomend geld gebruikt gaat worden als beleidsmarge. In deze hypothese gaat men uit van een bijkomende saneringsvraag.

De heer *Luc Buffel* spreekt van een mechanische redenering: men kleeft er bij de verdeling gewoon 65/35 percent op.

De heer *Reginald Savage* merkt op dat het aanhouden van een begrotingsevenwicht in de Vlaamse Gemeenschap niet genoeg is voor een globaal evenwicht. Men vertrekt van of veronderstelt een surplus voor alle deelgebieden in de hypothese dat de uitgaven buiten vergrijzing met niet meer dan ongeveer 1 percent groeien. Dat is meer een uitdovend beleid dan een beleid met marges voor nieuwe initiatieven, wat geldt voor alle entiteiten, de deelgebieden en de federale overheid. Men moet verder gaan met inspanningen op de primaire uitgaven van de federale overheid, omdat men tot de doelstelling van het bereiken van een evenwicht wil komen.

Dat is echter niet genoeg om een evenwicht te bereiken. Men kan in dat geval alleen maar de situatie stabiliseren als men vertrekt van de hypothese van een groei van de primaire uitgaven met 1 percent.

Er zijn inspanningen nodig op alle vlakken door alle overheden. 4,5 percent van het bbp aan inspanningen die de entiteiten moeten doen, betekent een enorm aandeel van de primaire uitgaven, namelijk zo'n 10 percent van de primaire uitgaven op globaal niveau. Als alle inspanningen alleen bij de primaire uitgaven zouden moeten worden geleverd (en niets bij de ontvangsten), wil dat zeggen dat de primaire uitgaven in reële termen met 10 percent, bij alle entiteiten over alle primaire uitgaven, waaronder dus ook de vergrijzings-uitgaven, afgekapt zouden moeten worden ten opzichte van het spontaan beleid.

Het rapport van de afdeling geeft niet aan hoe dat te doen, dat is niet de bevoegdheid van de HRF, maar het rapport geeft wel cijfers om aan te tonen dat het niet zo gemakkelijk zal zijn, zelfs niet als men de helft zou doen aan inspanningen bij de primaire uitgaven en de helft bij de ontvangsten. Dan blijft dat nog altijd een inspanning van 5 percent van de globale primaire uitgaven vergrijzing en niet-vergrijzing, dus ook pensioenen van de ambtenaren, geneeskundige verzorging, werkloosheid, kinderbijslagen. Vergrijzingskosten betreffen veel meer dan pensioenen; het betreft alle sociale uitkeringen in de termen van nationale rekeningen: dus alle sociale uitkeringen op alle niveaus. De sociale zekerheid betreft het grootste gedeelte, maar het bevat ook OCMW's, Vlaams Zorgfonds (in de Nationale Rekeningen tot de sociale zekerheid gerekend), pensioenen van Entiteit II, dus alle sociale uitkeringen. Globaal is dat 22 percent van het bbp, dus meer dan de helft van de primaire uitgaven. Vergrijzingsuitgaven worden heel breed genomen, want de sociaal-demografische evolutie doet aan de ene kant een aantal uitgaven zoals vooral de pensioenen en ook de uitgaven voor geneeskundige verzorging in percent van het bbp stijgen, maar aan de andere kant zouden normaal gezien werkloosheidsvergoedingen en kinderbijslagen in percent van het bbp afnemen.

Die hypothese wordt al jarenlang gebruikt door het Federaal Planbureau. Er wordt daarbij ook uitgegaan van uitdovend beleid, dus geen nieuwe initiatieven, in de toekomst bijvoorbeeld geen nieuwe cao's na 2012 noch reële verhoging van de wedden. Wat nog niet besloten is, wordt niet in aanmerking genomen.

Inzake de gezondheidszorg, wordt vertrokken vanuit de hypothese van de Studiecommissie voor de Vergrijzing, dus een groei-evolutie van ongeveer 3,8 percent in reële termen, hetgeen dus lager is dan de officiële groeinorm van 4,5 percent.

De heer *Luc Buffel* merkt op dat men sinds enkele jaren in feite minder uitgeeft dan wat men theoretisch vastlegt. Bijvoorbeeld inzake het RIZIV: een deel van het overschot van het RIZIV-geneeskundige verzorging wordt overgedragen naar beide globale beheren van de sociale zekerheid (werknemers en zelfstandigen) of naar het Toekomstfonds voor de geneeskundige verzorging. Men legt in feite de groeinorm hoger dan wat men effectief van plan is uit te geven. Het valt te omschrijven als een op voorhand vastgelegde vorm van onderbenutting. Het is niet de bedoeling dat de groeinorm volledig wordt uitgegeven.

De heer *Reginald Savage* merkt op dat in het basisscenario bij ongewijzigd beleid het belangrijk is voor het normatief traject dat de hypothesen van de groei van de niet-vergrijzingsuitgaven bij entiteit I en II ongeveer dezelfde zijn. De Entiteiten I en II worden symmetrisch en objectief behandeld.

De heer *Luc Buffel* merkt met betrekking tot de lokale overheid op dat het rapport nog uitgegaan is van een tekort in 2010 van -0,4 percent bbp, waar in de nationale rekeningen nu gebleken is dat dat slechts -0,2 percent bbp zou bedragen. In feite is er daaromtrent een heel dispuut: de gemeentebegroting, waarbij wordt gewerkt met een gewone en een buitengewone begroting, is helemaal anders dan de ESR-aanrekeningen. Een essentieel verschil is dat als gemeenten investeringen doen, de uitgaven daarvoor maar gradueel tot uiting komen in de gewone begroting via aflossingen, indien dit gefinancierd wordt met leningen. In ESR95 is dat onmiddellijk (en voor het volledige bedrag) in het jaar dat de investering wordt gedaan. Nu blijkt dat investeringen niet meer worden geboekt op het

ogenblik van de overheidsopdracht, maar op het moment van de effectieve uitvoering of aanrekening (en niet op het moment van de vastlegging). De investeringscijfers worden dus realistischer. Zo heeft men dubbeltellingen kunnen vermijden. In het rapport wordt gemeld dat van de gewesten als voogdijoverheid van de gemeenten een bijzondere inspanning gevraagd wordt. Ze zouden er nog meer op moeten letten dat de gemeenten, gemiddeld op legislatuurbasis, in ESR95 een evenwicht zouden hebben, dus niet jaar per jaar.

De heer *Eric Van Rompuy* verwijst naar de berekening van het ESR-vorderingensaldo volgens het Agentschap Binnenlands Bestuur: zij komen op een positief saldo van 267 miljoen euro. De heer *Luc Buffel* repliceert dat lokale overheden ruimer zijn dan alleen de gemeenten, dus ook voornamelijk de provincies. Op de opmerking van de heer *Eric Van Rompuy* dat volgens het Agentschap Binnenlands Bestuur er dus werkelijk sprake is van een overschot, antwoordt de heer *Luc Buffel* dat het bij Binnenlands Bestuur gaat om correcties die zij hebben uitgevoerd, wat niet volledig in overeenstemming is met wat het INR doet; men mag geen appels met peren vergelijken. De heer *Eric Van Rompuy* merkt op dat het Agentschap Binnenlands Bestuur in een nota gesteld heeft dat het INR verkeerde berekeningen maakte, maar dat er in het boekjaar 2011 zelfs een overschot was. De heer *Luc Buffel* stelt dat dit alleen de Vlaamse gemeenten betreft, terwijl de gegevens van het INR betrekking hebben op alle Belgische gemeenten. De heer *Reginald Savage* antwoordt dat het moeilijk te vergelijken is, want dat het in de nota van het Agentschap Binnenlands Bestuur over projecties en nog niet over realisaties gaat. De gebruikte perimeters zijn naar alle waarschijnlijkheid ook niet dezelfde bij de lokale besturen in het algemeen. Men blijft nog altijd bij een geraamd deficit. Pas einde september zal men kunnen beschikken over de cijfers voor 2010 en zal er misschien een aanpassing komen op basis van die nieuwe gegevens. Er is al een sterke verbetering, maar de laatste prognoses van het Federaal Planbureau waren slecht en naar alle waarschijnlijkheid achterhaald.

Voor de heer *Jan Peumans* is de discussie kafkaïens: hijzelf als verantwoordelijke voor de financiën van zijn gemeente, kan zo de financiële situatie van zijn gemeente geven. Daarom begrijpt hij dan ook niet waarom het INR geen zicht heeft op de actuele financiële situatie van de gemeenten, al is het maar van 2009. Volgens de berekeningen van de Vlaamse overheid zou er dan een overschot zijn. Hij ziet niet in wat de gemeenten zouden moeten bijdragen aan het stabiliteitsprogramma. Hij pleit ervoor dit op een genuanceerde manier te bekijken. Er zijn verschillende profielen bij de gemeenten: er zitten er tussen die er financieel slecht en die er financieel goed voor staan. Hij denkt dat er een duidelijk verschil is qua profiel tussen de Waalse en de Vlaamse gemeenten. Hij wijst er op er zeker geen communautair opbod van te willen maken. De gegevens moeten toch beschikbaar zijn?

De heer *Luc Buffel* antwoordt dat er volgens de gewone gemeentebegroting een overschot kan zijn, maar volgens ESR95 een tekort. Er is namelijk een andere aanrekeningsoptiek. Enige tijd geleden is er een werkgroep gestart met afgevaardigden van de federale minister van Begroting en afgevaardigden van de gewesten om de cijfers onder de loop te nemen. Vlaanderen had alle rekeningen ingediend, maar nog niet de volledige lokale overheid. Voor de Europese budgettaire beoordeling tellen de lokale overheden, dus ruimer dan de gemeenten alleen. Het ideaal is dat de gemeenterekeningen (ook) per gewest kunnen worden opgesplitst, aangezien de gewesten als voogdijoverheid verantwoordelijk zijn. Het INR neemt dus alle lokale overheden samen.

De heer *Jan Peumans* stelt dat volgens pagina 108 van het rapport de budgettaire doelstellingen per deelgebied zijn gehaald door Vlaanderen maar dat die in Wallonië en Brussel niet zijn gehaald. Hij vreest dat de ene partij die goed werk gepresteerd heeft, nog eens een factuur gepresenteerd krijgt voor een speler die minder goed gewerkt heeft. Deze vrees leeft bij verschillende gemeenten; diegene die goed gewerkt hebben gedurende zes jaar

mogen ook nog eens geld ophoesten voor de gemeenten die niet goed gewerkt hebben om aan de vereisten van het stabiliteitspact tegemoet te komen. Wallonië heeft aangekondigd budgettair een evenwicht te bereiken in 2015, maar dat is wel wat laat. Hoe verhoudt het standpunt van de Vlaamse Regering zich ten opzichte van dit advies van de HRF? Hij wil vermijden dat diegenen die goed gewerkt hebben, mee moeten betalen voor diegenen die niet goed gewerkt hebben.

De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat het nieuwe normatief traject gebaseerd is op bepaalde hypothesen om te komen tot een globale berekening van het tekort. De verdeling tussen de twee entiteiten, rekening houdende met de hypothesen die ook dikwijls betwistbaar zijn, is de lastenverdeling 65 – 35. Dan komt men tot een inspanning die de entiteiten moeten leveren. Wat er binnen die entiteiten gebeurt, is een andere discussie. Over welke subsector van de overheid er binnen de entiteiten wat moet bijdragen, bijvoorbeeld de lokale overheden of een gewest, wordt door de HRF geen waardeoordeel geveld. Hoe het intern lokaal wordt geregeld, vergt een samenwerkingsakkoord.

Het is belangrijk te weten hoe men tot welke berekeningen komt. De federale overheid heeft zware rentelasten en vergrijzingskosten, een aantal onvermijdbare uitgaven die anders liggen dan in de deelstaten. Vlaanderen heeft bijna geen rentelasten en de vergrijzingskosten zitten voor ongeveer 90 percent bij de federale overheid. Wat betreft de ontvangsten zien de deelstaten ten gevolge van de Bijzondere Financieringswet proportioneel hun inkomsten sneller stijgen dan de federale overheid. De heer *Luc Buffel* verwijst aansluitend ook nog naar de alternatieve financiering van de sociale zekerheid. De heer *Eric Van Rompuy* stelt dat er dus een ander groeipad is bij de federale overheid dan bij de deelgebieden. Het vergt dan ook een politieke discussie over waar de saneringsinspanningen zullen moeten gebeuren. De HRF spreekt zich er niet over uit maar berekent het alleen maar. Het belangrijke element hier is op basis van welke hypothesen men is gekomen tot een bepaald bedrag en hoe dat wordt verdeeld.

De heer *Kris Van Dijck* vraagt of er bij ‘ongewijzigd beleid’ dan ook rekening wordt gehouden met de in Vlaanderen genomen besparingsinspanningen en of dat ongewijzigd beleid eigenlijk besparingen betekent in Vlaanderen. De heer *Reginald Savage* merkt op dat dat ook geldt voor de andere deelgebieden: men vertrekt van wat overal al beslist is. De heer *Kris Van Dijck* vraagt zich af wat moet verstaan worden onder ‘beslist’; is dat ongewijzigd beleid zoals dat op dit moment gevoerd wordt of zoals het vorig jaar was? De heer *Reginald Savage* antwoordt dat wat al beslist is en ook de plannen die al goedgekeurd zijn maar nog niet uitgevoerd, bijvoorbeeld door het parlement al genomen beslissingen, die ook een weerslag zullen hebben niet enkel in 2011 maar ook in 2012 en 2013. Men houdt rekening met de impact van de besluiten die al genomen zijn. Daarentegen houdt men geen rekening met besluiten die in 2013 en 2014 zouden kunnen genomen worden. Het is een belangrijke nuance die men moet maken. Hetzelfde geldt trouwens ook voor de federale overheid, zoals ook bijvoorbeeld ten aanzien van de geplande aanwerving van ambtenaren, die een weerslag zal hebben vanaf 2011.

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat in september 2009 de HRF drie verschillende pistes inzake verdeling van de te leveren saneringsinspanningen heeft vooropgesteld: de ‘taxing power’, evenwichten tussen alle entiteiten, en de ‘spending power’. Waar er dus toen drie pistes van verdeelsleutel waren, berekent de HRF nu enkel de laatste piste, dus een verdeling op basis van de spending power. Om welke reden zijn de twee andere pistes verlaten?

De heer *Reginald Savage* antwoordt dat een beslissing van de afdeling van de HRF aan de basis ligt van deze optie. De HFR weet dat het kader zal veranderen; maar men weet niet wanneer. Men kon nog verschillende scenario’s uitbouwen, maar het huidige scenario toont al aan dat als er niets verandert, er een onevenwicht is, hetzij bij een onevenwichtige verdeling van de inspanningen, hetzij bij evenwichtige verdeling van de inspanningen komt men tot uiteenlopende trajecten, die op lange termijn onhoudbaar zijn. Langs beide

kanten heeft men dus contradicties. In het verleden was het scenario 65 – 35 ook al het basisscenario; de andere scenario's waren eerder illustratief.

Gezien er een strakke timing was, waarbij het advies ten laatste midden maart moest bezorgd worden voorafgaand aan het Stabiliteitsprogramma, was er niet veel tijd om verder in te gaan op de andere scenario's noch voor de complementaire adviezen. Die moesten normaal gesproken opgenomen worden in het globaal advies, maar er was onvoldoende tijd om dat te finaliseren. Er wordt nu aan gewerkt, maar zonder timing.

Mevrouw *Griet Smaers* stelt vast dat er dus geen uitspraak is of advies wordt gegeven over de verdeling van de doelstellingen en lasten over de subsectoren van Entiteit II, dus over de inspanningen die de verschillende deelgebieden moeten leveren om die doelstellingen te bereiken. Op pagina 107 van het rapport wordt er melding gemaakt van een aanvullend advies, waarin die doelstellingen dan wel zouden worden uitgesplitst. Het zou daarbij gaan over de verdeling van die doelstellingen en van de inspanningen over de verschillende deelgebieden binnen Entiteit II. Hebben de sprekers er al zicht op wanneer dat advies kan verwacht worden? De heer *Reginald Savage* deelt mee dat nog niet geweten is wanneer dit aanvullend advies beschikbaar zal zijn. De heer *Luc Buffel* voegt toe dat het normaal gezien nog moet komen; er wordt in ieder geval wel aan gewerkt door de administratie.

De heer *Reginald Savage* merkt op dat er nog politieke contacten dienaangaande nodig zijn. De heer *Eric Van Rompuy* merkt op dat rekening houdende met het normatief traject, er wel een duidelijke keuze gemaakt is over de omvang en de verdeling tussen de entiteiten. De verdeling binnen die entiteiten is inderdaad nog een andere kwestie. De HRF stelt dat als men in 2015 naar een overschot van 0,2 percent streeft, dan Entiteit I haar tekorten moet zien te beperken tot 1 percent van het bbp, en Entiteit II naar een overschot van 1,2 percent moet gaan. Wat er binnen die entiteiten moet gebeuren, is een andere zaak.

De vraag is ook of politiek gezien de deelstaten, waaronder het Vlaamse Gewest, akkoord gaan om in 2015 naar een overschot van 1,2 percent van het bbp te gaan. Dat is ook nergens bevestigd op politiek niveau: de feitelijke discussie moet daarover nog gevoerd worden. Hij kan zich perfect voorstellen dat een aantal partijen, ook in Vlaanderen, daarmee niet akkoord gaan. Het laatste woord is daarover op politiek vlak nog niet gezegd. De heer *Kris Van Dijk* verwijst naar zijn vraag om uitleg (nr. 1925 (2010-2011)) dienaangaande.

Met betrekking tot de vraag van de heer *Bart Van Malderen* in verband met de demografische ontwikkelingen en de gevolgen voor de gemeenschappen, antwoordt de heer *Reginald Savage* dat de gevolgen ervan moeilijk in te schatten zijn. De Studiecommissie voor de Vergrijzing heeft wel een berekening gemaakt van de evolutie op lange(re) termijn van de onderwijsuitgaven. Ze vertrekt daarbij van een aantal demografische hypothesen alsook van de hypothese dat er geen structurele loonsverhogingen in het onderwijs zullen zijn. Daarbij komt de vergrijzingscommissie tot het besluit dat op middellange en lange termijn er wel een verlaging zal komen van de onderwijsuitgaven. Dat is natuurlijk gebaseerd op een zuiver demografische hypothese. Die is niet volledig dezelfde voor de verschillende deelgebieden. Het is ook gebaseerd op ongewijzigd beleid in het onderwijs. Men ziet dan in het geheel een lichte daling in het aandeel van de onderwijsuitgaven in het bbp.

Eric VAN ROMPUY,
voorzitter

Griet SMAERS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
ESR	Europees Stelsel van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
HRF	Hoge Raad van Financiën
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
NBB	Nationale Bank van België
NFB	Netto Financieringsbehoeften
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering

BIJLAGE

Toelichting bij ‘Evaluatie 2010 en begrotingstrajecten voor het Stabiliteitsprogramma 2011-2015’ (maart 2011) van de afdeling ‘Financieringsbehoeften van de Overheid’ van de Hoge Raad van Financiën

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting, Vlaams Parlement, 26/04/2011

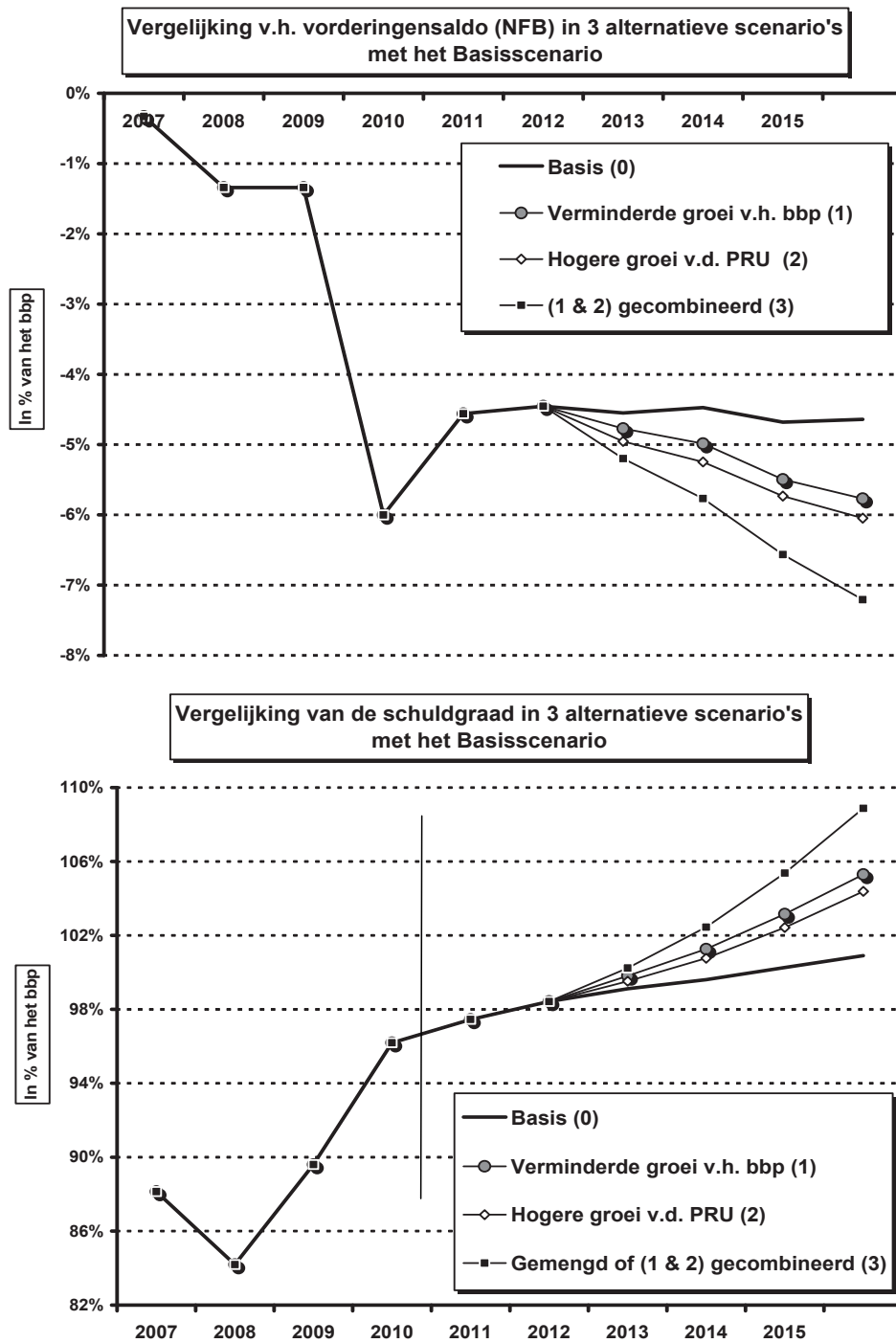
Genormeerd begrotingstraject voor de gezamenlijke overheid

<i>Vorderingensaldo in % bbp</i>	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Stab.programma jan.2010	-6,0%	-4,8%	-4,1%	-3,0%	-2,0%	-1,0%	0,0%
HRF maart 2011	-	-4,6%	-3,7%	-2,8%	-1,8%	-0,8%	0,2%
Stab.programma april 2011	-5,9%	-4,1%	-3,6%	-2,8%	-1,8%	-0,8%	-
Realisatie/begroting 2011	-5,9%	-4,1%	-3,6%	-	-	-	-

Nieuw normatief traject tot 2015 op het vlak van NFB

<i>in % bbp</i>	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gezamenlijke Overheid	-4,6%	-3,7%	-2,8%	-1,8%	-0,8%	0,2%
* Entiteit I	-3,4%	-3,2%	-2,5%	-2,0%	-1,6%	-1,0%
* Entiteit II	-1,1%	-0,5%	-0,4%	0,2%	0,8%	1,2%

Bron: Advies van maart 2011, Afdeling ‘Financieringsbehoeften van de Overheid’ van de HRF, blz. 92.

Bron: Advies van maart 2011, Afdeling 'Financieringsbehoeften van de Overheid' van de HRF, blz. 80.